

DOBŘÉ ZPRÁVY PRO ŠPATNÉ DNY

Paul Keenan

DOBRÉ ZPRÁVY PRO ŠPATNÉ DNY

Paul Keenan



Původní anglické vydání:

Good News for Bad Days

This edition published by arrangement with Grand Central Publishing,
New York, USA. All rights reserved.

© 1998 by Father Paul Keenan

České vydání:

Translation © Julie Žemlová, 2014

© Portál, s. r. o., Praha 2014

ISBN 978-80-262-0608-8

OBSAH

KAPITOLA PRVNÍ

Můžete se tam dostat 7

KAPITOLA DRUHÁ

Duše je tam, kde jsi ty 17

KAPITOLA TŘETÍ

Proč já? 25

KAPITOLA ČTVRTÁ

Napněte plachty 35

KAPITOLA PÁTÁ

Kdo vstoupí dovnitř, bude tam obcházet 45

KAPITOLA ŠESTÁ

Učitel se objeví 53

KAPITOLA SEDMÁ

Dovolte si nevědět 57

KAPITOLA OSMÁ

Kouzlo nudy 67

KAPITOLA DEVÁTÁ

Tomu říkáte práce? 73

KAPITOLA DESÁTÁ

Zastav se, dívej se a poslouchej 87

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

<i>Jazyk duše</i>	99
-------------------------	----

KAPITOLA DVANÁCTÁ

<i>Duchovní volba</i>	109
-----------------------------	-----

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

<i>Umíte se modlit, věřte mi</i>	119
--	-----

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

<i>Dar prostoty</i>	131
---------------------------	-----

KAPITOLA PATNÁCTÁ

<i>Láska je zázrak</i>	139
------------------------------	-----

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

<i>Jste přitažliví</i>	151
------------------------------	-----

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

<i>Zázrak odpuštění</i>	167
-------------------------------	-----

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

<i>Najít svou duši</i>	175
------------------------------	-----

PODĚKOVÁNÍ

MŮŽETE SE TAM DOSTAT

„Mám úspěch. To, co nemám, je život.“ Mladík s oslnivou kariérou, který seděl u stolu naproti mně, byl ztělesněním prosperity. Byl mladý, pohledný a překypoval zdravím. Zdálo se, že žije dobrý život a užívá si ho plnými doušky. Nikoho z jeho nejbližších přátel či kolegů by ani ve snu nenapadlo, že zrovna on něco takového řekne. Jistě mu mnoho z nich závidělo. Přesto teď seděl naproti mně a upřímně přiznával, že mu něco velmi podstatného schází. To, čeho se mu nedostává, je – jak řekl – život.

Poslouchal jsem ho a věděl dobře, o čem mluví. Byly doby, kdy jsem sám pozoroval, jak mi v kolotoči schůzek, termínů, vlaků, které jsem musel stihnout, programů, které jsem musel připravit, a věcí, které jsem musel zařídit, vlastní život unikal. Tehdy jsem si, stejně jako můj společník toho večera, říkal: „Kam se poděl můj život?“

Kdykoliv tato otázka vystrčí své neblahé růžky, mám pocit, že jsem se ocitl v jednom z těch zlých snů, kdy se člověk horečnatě snaží dostat ven z domu, aby unikl před ohněm nebo nestvůrou, ale nemůže najít kliku a otevřít. Čím usilovněji se snaží dostat ven, tím větší má strach. I já se zoufale toužím dostat do bezpečí, ale pronásleduje mě poselství toho snu: „Odsud se tam nedostaneš.“

Jak může člověk dojít na místo, kterému říkáme „duše“, jestliže je uvězněn ve svém životě?

Jedním z nejdůležitějších objevů, které jsem v dospělosti učinil, bylo zjištění, že mám možnost volby. Myslím, že mi bylo něco přes třicet let, když jsem si poprvé uvědomil, že trvale zažívám pocit porážky a že tento můj prožitek pramení ze skutečnosti, že se cítím uvězněný. Dlouhou dobu jsem to nedokázal vyjádřit slovy – zkrátka jsem to tak cítil. Jak čas plynul, byl jsem bez jakéhokoliv zjevného důvodu stále podrážděnější a naštvanější. Když jsem konečně dokázal slovy vyjádřit, co se ve mně odehrává, uvědomil jsem si, že jsem celý život dělal to, co ode mě chtěli ostatní, a ne to, co jsem chtěl já. Jenže co jsem vlastně chtěl? To jsem nevěděl. Opravdu jsem to nevěděl. Jediné, co jsem věděl, bylo, že nejsem šťastný.

Když se na tu zkušenost dívám z odstupu patnácti let, dokážu snadno rozpoznat, kam to celé směřovalo. Dnes vidím, že jsem měl opustit sny o akademické dráze i život jezuity, abych se mohl stát farním knězem v newyorské arcidiecézi, abych začal psát a veřejně promlouvat, abych vstoupil do světa komunikace a rozhlasu, abych získal skutečnou svobodu. Ale tehdy jsem o ničem z toho neměl nejmenší tušení.

Kdybych vlastně tenkrát ve své nejasné a neurčité nespokojenosti změnil svůj život a začal žít, jako žiji teď, stejně bych svoji duši nenašel. Ke skutečné proměně muselo dojít uvnitř. A jak vidím dnes, o patnáct let později, muselo k tomu dojít velmi specifickým způsobem, nikoliv tak, že bych všechno nahodile obrátil naruby.

V té době jsem to ovšem tak jasně neviděl. Zdálo se mi, že tápu v neprostupné mlze. Zažíval jsem pocit selhání a cítil jsem,

že i ostatní se na mě dívají, jako bych zklamal. Dostanu se z toho někdy? Vzchopím se vůbec k něčemu?

Klíčem, který mi otevřel dveře k vlastní duši, bylo poznání, že mám možnost volby a mohu se rozhodovat. Teď to zní jako ta největší hloupost na světě. Samozřejmě že jsem se rozhodoval celý život. Nikdo za mnou neběhal a nemířil mi pistolí na hlavu. Ale snaha přesvědčit sebe sama, že mé pocity jsou pošetilé, nevedla k tomu, že bych se cítil lépe. Potřeboval jsem čas, abych zjistil, co mi mé pocity mají sdělit.

Když jsem začal naslouchat svým pocitům, uvědomil jsem si, že jsem si postupem let vypěstoval nedůvěru k vlastní schopnosti rozhodovat se a že jsem se naučil dělat rozhodnutí spíše na základě toho, co pro mě za správné považovali ostatní než na základě čehokoliv jiného. Dospěl jsem do bodu, kdy jsem kdesi hluboko uvnitř cítil, že nemohu změnit svůj život, že jsem k němu připoutaný a vlastní přání musím potlačit. Neměl jsem jasnou představu o tom, jaká přání mám.

Nejdůležitější pro mne bylo zjištění, že téměř v každé životní situaci mám na výběr z několika možností, které mohu vzít v úvahu. Jsem-li požádán, abych udělal nějakou konkrétní věc, mohu vždy odpovědět celou řadou různých způsobů. Zjistil jsem, že pokud si nechci připadat uvězněný, musím se na chvíli zastavit a zeptat se sám sebe: „Jaké možnosti v tomhle případě mám?“ a pak hledat dva tři různé způsoby, jak na žádost reagovat. Tato strategie mi později velmi pomohla při důležitém rozhodování, zda mám opustit jezuitský řád a stát se knězem v newyorské arcidiecézi. Dříve bych byl v určitých situacích na-

štvaný a uražený, a buď bych vytrvale zachovával *status quo*, anebo bych naopak podlehl naprosté frustraci a na všechno se vykašlal. Dnes umím v těchto situacích zpomalit a nikam nespěchat. V klidu prozkoumám, jaké možné varianty řešení daná situace má, a nakonec se v klidu rozhodnu, co udělat.

Výsledkem je, že jsem se naučil lépe rozhodovat. A po delší době se stalo ještě něco mnohem úžasnějšího. Namísto zloby a hořkosti začal mou duši zaplavovat pokoj.

Když v životě ustrneme v nějakém bodě, cítíme se uvěznění, máme vztek a jsme naštvaní, můžeme se sami sebe zeptat: „Jaké mám v téhle situaci možnosti?“ Uděláme-li to, můžeme ve svém životě objevit nové obzory. Navíc se dotkneme toho, co kdesi hluboko hýbe naší duší.

Je smutné, že mnozí z nás si neuvědomují, že duše má hlas, kterým k nám promlouvá a provází nás životem. Potěšující však je, že se stále více lidí obrací do sebe, aby průvodce životem hledali ve vlastní duši. Duše je božskou jiskrou v nás, díky ní můžeme říci, že jsme byli stvořeni k obrazu Božímu. Jestliže se cítíme uvěznění a zaseknuti na mrtvém bodě, jsou tyto pocity často voláním o pomoc. Jsou to výkřiky duše, která se dusí. Máme-li pocit, že nás opustil Bůh i všichni ostatní, není to často nic jiného než pláč duše, která touží po osvobození.

Jaké jsou některé z příznaků tohoto volání duše?

Jedním z nich je *únava*. Člověk je unavený a vyčerpaný. Jeho energie je zaměřena špatným směrem nebo se pohybuje v bludném kruhu. Po nějaké době člověk vyhoří. Jeho energie se zablokuje. Takový člověk mívá problémy se spaním a nedokáže

během spánku načerpat dostatek energie. Aby doplnil vyčerpané zdroje, uchyluje se obvykle k umělým stimulačním prostředkům.

Dalším příznakem je *zloba*. Stav, kdy uvízneme v koloběhu činností, zvyků či potřeb, může vyvolávat velkou frustraci. V člověku může narůstat pocit, že velmi těžce pracuje, ale nikam to nevede. V člověku sílí pocit, že zatímco ostatní snadno dosahují svých cílů, jemu ty jeho stále unikají. Snadno pak může začít své neúspěchy dávat za vinu ostatním a nejspíš si brzy všimne, že slova a skutky druhých se ho přehnaně dotýkají a reaguje na ně zbytečně podrážděně. Může mít pocit, že je život nespravedlivý, nastavuje mu odvrácenou tvář a i lidé jsou proti němu zaujatí. Člověk se zlobí, a pokud má jeho zloba hluboké kořeny, může se změnit v slepou zuřivost.

Dalším znakem je *nepokoj*. Říkáváme, že „jsme jako na jehlách“ nebo že „nevíme kudy kam“. Člověk je unášen životem a neví, kterým směrem se obrátit. A protože zoufale touží po bezpečí, uchyluje se k látkám či lidem, kteří pro něj z dlouhodobého hlediska nemohou být prospěšní. Člověk zažívá ztrátu orientace, jako by nevěděl, odkud jde a kam.

Jsme-li uvězněni, býváme *ustrašení*. Člověk se bojí, že ztratí to, co má. Bojí se, že nezíská to, co chce. Bojí se, co si o něm druzí myslí. Bojí se úspěchu. Bojí se selhání. Po nějaké době se začne bát i vlastního stínu. Strach nás drží ve vyjetých kolejích. Bojíme se změny a bojíme se, že změny nejsme schopni.

Pokud člověk uvízne ve vyjetých kolejích, po čase nejspíš zjistí, že se začíná *nudit*. Je-li člověk takhle „zaseklý“, jsou jeho obzory omezené a po čase si uvědomí, že nemá, kudy by se

vydal. Ať se bude rozhlížet sebevíc, nikde neuvidí žádný východ ani únikovou cestu. A co je horší, začne se mu zdát, že ani nemá cenu, aby o něco usiloval. Takové znudění vede k *depresi*.

To jsou pocity uvězněné duše, ale jaké mohou být naše reakce na ně? Prvotní reakcí je *popření*. Duše, stejně jako fyzické předměty, má svou setrvačnost. Nechceme si připustit, že jsme se ocitli ve slepé uličce. Poté, co jsme tak dlouho a těžce pracovali na tom, abychom se dostali tam, kde jsme, rozhodně nechceme slyšet, že všechno naše úsilí skončí na mrtvém bodě. „Je to jen přechodná záležitost,“ namlouváme si. „Je to nepříznivé období. Každý tím prochází. Za pár dní se to zlepší.“ Udělali bychom téměř cokoliv, jen abychom nemuseli náš zajetý vzor do hloubky měnit.

Dříve či později popření ustoupí a uvolní cestu nejasnému, pochmurnému pocitu a podivnému neklidu. Cítíme, že něco není tak docela v pořádku. Je to zvláštní – přestože děláme tytéž věci jako dřív, nepřinášejí nám už žádné uspokojení, nebo alespoň podstatně menší. Nepokojně se poflakujeme životem od ničeho k ničemu. A právě nyní jsme dospěli do bodu, kdy se musíme rozhodnout, co dál. Můžeme zachovat *status quo* a dál se potýkat s neklidem a nespokojeností, anebo se rozhodneme něco podniknout. Nespokojenost a neklid v duši nakonec vedou k cynismu, nebo dokonce depresi, k pocitu, že nám život nepřeje. „Naplnění života a uskutečnění tužeb, které nosím v srdci, není určeno mně. Je to něco, co se stává jen druhým.“ Pokud tomuhle člověk uvěří, po čase otupí a bude mít pocit, že ho chce život srazit na kolena. Dlouhou dobu to může být jen neurčitá představa, s níž člověk

žije. Ale nakonec se změní v pevné přesvědčení, které si člověk bude vědomě bránit. „Jednou vyhraju v loterii,“ bude si říkat. Ale věřit tomu nebude.

V této fázi má člověk dvě možnosti. Buď přijme svůj neklid jako setrvalý stav, anebo jako pozvání ke změně. Samozřejmě jsou tu ty vyjeté koleje. Pokud člověk zjistí, že uvízl ve vyjetých kolejích, musí nakonec přemýšlet, kam ho takové koleje dovedou. Zůstane ve vyjetých kolejích, nebo bude hledat jiné možnosti?

Pokud se rozhodne naslouchat signálům, které k němu vysílá jeho duše, a bude si všímat toho, jakým způsobem na tyto signály reaguje, vyvstanou před ním různé možnosti. Místo aby se plácal na místě, stále dokola dělal jedno a totéž a byl z toho zoufale unavený, zbaví svou duši pout a osvobodí ji.

Když se tak stane, dojde k podivuhodné změně. Na příznaky, které doposud vnímal jako překážky, jež k ničemu nevedou, bude nahlížet jako na důležité vzkazy, kterým je třeba věnovat pozornost, neboť jsou důležitými nositeli smyslu naší životní cesty.

V knize *Genesis* je příběh o tom, jak Jákob zápasí s neznámým cizincem. Když neznámý viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu kyčelní kloub. Neznámý pak Jákoba prosil, aby ho pustil, ale Jákob mu odpověděl: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš.“ Později se Jákob dozvěděl, že zápasil s Bohem.

Na Jákobově příběhu jsou pozoruhodné dvě věci. Jednak nesmírná síla, s níž se Jákob brání, síla, která neustoupí ani tehdy, když Jákob trpí. Jsme-li vystaveni utrpení, často v sobě objevíme

sílu, o které jsme neměli ani tušení. Druhou zajímavou věcí je, že Jákob odmítá ve svém zápase a utrpení polevit, dokud nedostane požehnání od toho, s kým zápasí.

Nemáme i my, když se s námi život potýká, bojovat celou svou silou a žádat požehnání od toho, s nímž zápasíme? Když Viktor Frankl procházel hrůzami koncentračního tábora, našel útěchu v Nietzscheho slovech: „Každý, kdo má ‚proč‘ žít, dokáže snést téměř jakékoliv ‚jak‘“ a dokázal sám nalézat smysl i v největších hlubinách temnoty. Když na roštu upalovali svatého Vavřince, řekl uprostřed mučení svým trýznitelům: „Proč mě neobráťte? Myslím, že z téhle strany jsem už upečený“ – v plamenech dokázal nalézt nejenom svatost, ale také smysl pro humor.

Ať už je to rodič, který na sebe vzal závazek láskyplně vychovávat své malé děti, nebo manželka, která dlí u lůžka umírajícího manžela, nebo zaměstnanec, který svou každodenní práci zajišťuje obživu pro svou rodinu a přitom usiluje o zachování cti a poctivosti – v kterékoliv situaci se objeví trápení, jež vyžaduje oběť, tam zápasí Jákob, a dříve než ukončí svůj boj, dožaduje se požehnání.

Nejméně jednou za život, třeba i na nesnesitelně dlouhou dobu, zabředneme v trápení a můžeme se osvobodit pouze tak, že pohlédneme utrpení do tváře, přijmeme je jako posla, kterým je, a požádáme je o požehnání.

Podíváme-li se na věc z perspektivy duše, pak utrpení má v lidském životě zvláštní místo a význam. Učí nás, že pokud získáme správný náhled, mohou příznaky a duše pracovat společně.

Situace, v nichž jsme uvízli až po uši, nejsou příležitostí k panice a ztrátě odhodlání, ale jsou tím, co přinášíme na oltář života. Jsou to údaje o našem životě – nic víc, nic méně. Ocitnout se ve slepé uličce je důležitá zkušenost, která nám dává příležitost zastavit se, zhodnotit a zmapovat cestu, po které jsme se vydali, a hledat možnosti. A to je velmi zásadní věc. Zjistíme-li, že nevíme kudy kam, pak místo abychom vykopávali stále hlubší zákopy, můžeme se zastavit a prozkoumat, co jsme již v životě prožili, a zeptat se sami sebe, zda před sebou máme nové možnosti. Nezatěžkali jsme svou duši zbytečným nákladem? Jsou v našem životě věci, lidé či místa, jež bychom měli opustit? Zvykli jsme si na určité vzorce chování, které by bylo dobré změnit? Jaké nové podoby života leží před námi?

Pocit uvěznění a bezradnosti nemusí být nutně destruktivní. Sám o sobě není ničím víc než záznamem o tom, co se v našem životě stalo, a voláním budoucích příslibů. Můžeme tuto příležitost využít, abychom se sami sebe zeptali, jaké hranice chceme překročit, jakými novými směry se chceme vydat. Může to být povolání k dobrodružství, novým obzorům a novému životu. *Je možné se tam dostat. Odtud ano.*

DUŠE JE TAM, KDE JSI TY

Nalézt duši znamená dostat se k jádru života a poznání. Znamená to dostat se za hranice povrchních věcí, které nás obklopují, dokonce i za hranice „moudrosti“, podle níž „každý ví“, jak by se mělo žít. Znamená to dostat se k nejhlubšímu základu života. Ale jak do této roviny naší zkušenosti získáme přístup?

Jakmile si uvědomíme, že náš život má hlubší dimenzi, kterou je místo nazývané duše, často se začneme přespříliš zaobírat tím, jak bychom duši definovali, snažíme se ji najít, zachytit, lokalizovat. Zvláště dnes, v informačním věku, máme rádi, když můžeme věci opatřit definicí a zařadit je na správné místo. A stejně tak toužíme po přesné definici duše.

Ano, existují samozřejmě různé filozofické výklady duše. Můžeme říci, že duše je principem života, nebo ji můžeme nazvat pramenem lásky a poznání. Tyto definice jsou bezpochyby užitečné tím, že pomáhají našemu porozumění. Když ale chceme mluvit o tom, jak bychom uprostřed všech našich rozmarů měli duši hledat a jak bychom měli duchovně žít, pak nás k podstatě duchovnosti nijak nepřibližují. Duši, stejně jako většinu života, můžeme sice nějak definovat, ale duše do přesné definice nikdy nezapadne. Duši je vlastní neuchopitelnost, je zároveň fascinující i znepokojujivá.

Líbí se mi metafora, kterou k popisu duše používá Victor Hugo. „Nic,“ říká Hugo, „se nepodobá duši tak jako včela. Včela létá z květu na květ jako duše z hvězdy na hvězdu a sbírá pyl, jako duše sbírá světlo.“ Duše je ta část člověka, která shromažďuje světlo. V tomto smyslu je duše podobná oku. Nevykonává však tutéž práci. Zatímco oko zachycuje sluneční či umělé světlo, duše shromažďuje světlo vnitřní.

„Okno – do duše okno,“ říkáváme. Každý víme, jaký je rozdíl v tom, jestli má člověk oči živé a bystré, nebo naopak bezvýrazné, netečné a znuděné. V obou případech oči zachycují totéž vnější světlo, ať už sluneční, či umělé. Rozdíl v pohledu vzniká uvnitř, v nitru člověka. Oči oduševnělých lidí mívají vnitřní jas. Platí to dokonce i o zvířatech. Jednoho podzimního večera jsem v náručí držel umírající kočku. Byla to kočka, kterou jsem měl deset let a za tu dobu se mi stala přítelkyní. Držel jsem svou Kitty Tailor na klíně, hladil ji a mluvil na ni konejšivým hlasem a ona se na mne z ničeho nic podívala a svým pohledem mě zahrnula přívalem čisté lásky. Už dříve jsem se s takovým pohledem setkal. Dívali se tak na mne někteří pacienti, za kterými jsem docházel do nemocnice a které jsem měl rád, a dívala se tak moje máma těsně před svou smrtí. Stejný pohled jsem zahlédl v očích matek, když mluvily o tom, jaké pokroky dělají jejich děti, a také v očích svého přítele Alberta, který se živí tím, že vybírá rámy pro umělecká díla a na tuto svou práci je neskonale hrdý. Pohled, v němž se zrcadlí duše, je vždycky stejný. Ačkoliv životy těchto lidí jsou úplně jiné, každý z nich dokázal nalézt vnitřní světlo. Myslím, že u milenců se říká, že na sebe hledí zamilovanými očima. To jsou oči duše.

Vzpomínám na Gabrielle, svou drahou přítelkyni z doby, kdy jsem se přestěhoval na Lower East Side v New Yorku. Gabrielle, vynikající německá lékařka, se nějak – přesné okolnosti jsem nikdy úplně nepochopil – ocitla na ulici a nakonec začala přebývat v charitních zařízeních Catholic Worker. Chodila do našeho kostela a já jednoho dne řekl něco – Bůh ví, co to tenkrát bylo –, co ji velmi oslovilo. Přišla za mnou a já se jí podíval do očí. Byla skoro slepá, takže sama mi do očí neviděla, ale díky něčemu kdesi hluboko uvnitř se z nás navždy stali přátelé.

Pamatuji si na dlouhé večery, kdy jsme spolu seděli v prostorách Catholic Worker, buď v hale, nebo u kuchyňského stolu, nebo jen někde v koutě, a já se zaujetím poslouchal, jak Gabrielle se silným německým přízvukem vypráví o koncentračních táborech a o svém manželovi a milovaném chlapečkovi, které tam ztratila. A také o tom, jaké to je držet v rukách kostku mýdla a vědět, že byla vyrobená z těl umučených lidí. A i když si rakovina začínala dělat nárok na její na kost vyhublé tělo, při každém vtipu se její chraplavý hlas roztřásl smíchem. Den nezávislosti pro ni ale nebyla žádná legrace. Gabrielle zalezla pod postel a tam, schoulená, křičela hrůzou, protože ohňostroj vybuchoval stejně jako bomby během náletů, na které nikdy nedokázala zapomenout.

A pak tu byl Mahler, Bach a Mozart. Nikdy jsem nezjistil, jak to dokázala, ale čas od času se objevila s nahrávkou – dárkem pro mě, abych si mohl poslechnout a vychutnat hudbu, na kterou sama tak ráda vzpomínala. Vždycky to byly úplně nové kazety, které mi přinesla rovnou z obchodu, a vždycky to byly ty nejlepší nahrávky, které se daly sehnat. Jen si to představte!

Gabrielle byla čistá duše. Neviditelná včela kdesi uvnitř ní sedmdesát čtyři let paběrkovala světlo ze strašlivé temnoty, která provázela vyhlazování jejího lidu. „Já jsem svědek, a teď jsi svědek i ty,“ řekla mi. „Nesmíš nikdy zapomenout.“

Jistě, Gabriellina duchovnost spočívá v její schopnosti pamatovat si. Ale ta by sama o sobě neznamenal nic, kdyby její duše po celý život pilně nepracovala a nesbírala pyl z každého okamžiku, z každé krásy, z každé nevyslovitelné tragédie tak, jak se před ní objevovaly. Pozornost je charakteristickým znakem duše.

Kouzlo duše spočívá v tom, že dokáže shromažďovat světlo i ve chvílích nevyslovitelné bolesti. Když se dnes, ve věku vyspělých technologií, snažíme zbavit bolesti a různě své životy opravujeme a napravujeme a vůbec děláme všechno, co je v našich silách, abychom se vyhnuli hlubinám života, pak obrazně řečeno zabíjíme včelu, která může vyrobit ten jediný med, jenž má skutečnou hodnotu.

Jednou v sobotu večer zavolala do mého rozhlasového programu mladá žena (říkejme jí třeba Marie) a svěřila se, že trpí těžkými depresemi. Bylo jí čtyřicet pět let, dříve pracovala jako zdravotní sestra, ale posledních devět let pečovala o svou starou matku, která před nedávnem zemřela. Po smrti matky upadla Marie do tak těžké deprese, že nebyla schopná ani vstát z postele. Nedokázala se přimět k tomu, aby podala daňové přiznání, aby vyřídila matčinu pozůstalost, aby si nakoupila nebo se setkala se svou sestřenicí, která jí nabízela pomoc. Pokusil jsem se Marii navrhnout, aby přijela do mé kanceláře, protože mě napadlo, že pokud bych ji k tomu přiměl, znamenalo by to alespoň

částečné vítězství nad její momentální neschopností. Zbytečně. Z Long Islandu to bylo na Manhattan do mé kanceláře pro Marii „moc daleko“, a navíc to znamenalo jet vlakem, na což Marie neměla ani pomyšlení.

V ten moment mi došlo, že jsem Marii nejspíš poradil přesně totéž, co mnoho lidí přede mnou: Řekl jsem jí, že by neměla být tam, kde je. Ale co kdybych ji místo toho povzbudil, aby naopak zůstala přesně tam, kde je, a přijala to se vši vážností.

„Kolik máte peněz?“ zeptal jsem se jí.

Ta otázka ji zarazila.

„Kolik máte peněz? Máte dost na to, abyste nemusela pracovat?“

„No, ano,“ odpověděla. „Nemohu si dovolit zůstat bez práce do konce života, ale na nějakou dobu mi peníze vystačí.“

„Inu,“ řekl jsem, „zdá se mi, že jste tam, kde chcete být. Jste v situaci, kdy děláte přesně to, co chcete. Nechcete chodit do práce a jste ve finanční situaci, která vám umožňuje zůstat celý den doma a ležet v posteli. Spousta lidí by to strašně ráda udělala, ale nemohou si to dovolit. Vy si můžete dovolit luxus toho, žít život, který chcete. Můžete zůstat doma a oplakávat svou matku. Je to skvělá příležitost k tomu, abyste s úctou přijala vaši naprosto pochopitelnou touhu truchlit. Proč toho tedy jednoduše nevyužít?“

„No, ale z postele bych přece jen vstát měla.“

Jak už tomu často bývá, ukončili jsme náš rozhovor bez toho, abychom došli k nějakému pevnému rozhodnutí, co dělat. Ale přišlo mi zajímavé, že v okamžiku, kdy Marie získala souhlas

s tím, aby zůstala tam, kde je, začalo jí samotné docházet, že chce možná něco jiného. Marie mi čas od času zavolá a nyní je na cestě k tomu, aby se v životě pohnula kupředu.

Přístup, který jsem k Marii zvolil, mnohé v dnešní době „rychlých oprav“ šokuje. Očekáváme rychlá a jednoduchá řešení, rychlou opravu. Myslím, že i Marie chtěla, abych jí poskytl něco, co ji přiměje vstát z postele. Já jsem jí ale místo toho řekl, aby tam zůstala a naslouchala tomu, co se v ní děje. Kdybych se ji pokoušel „opravit“, myslím, že by to jen prodloužilo proces jejího uzdravení. Raději jsem ji požádal, aby se zabydlela v situaci, ve které byla.

Zvykat si na nové boty může být příšerně bolestivé, ale může to být i příslib nového začátku a chvíle klidu. Chceme-li prožít život v plnosti, růst a rozvíjet se, musíme začít tím, že si na své boty zvykneme. Abychom překonali depresi, osamocení, pocit selhání – cokoliv, co nás zasáhlo, musíme se tomu umět podívat do očí. Musíme si prohlédnout své boty, ale nesmíme ztratit ze zřetele toho, kdo je nosí. To je myšleno rčením, že v každém neštěstí je ukryté semínko stejného nebo ještě většího štěstí. Neúspěch nepovede k dalším neúspěchům, ale k úspěchu. Ale aby se to mohlo stát, musíme nezdaru pevně pohlédnout do očí a prohlédnout jej.

Má přítelkyně, umělkyně J. J. Foley, mi jednou řekla, že při malování obrazů nezačíná náčrty, ale tím, že nejprve hodiny a hodiny jen tak zírá na prázdné plátno, splývá s ním a nechává k sobě obrazy přicházet. Teprve pak je připravena začít pracovat. Stejným způsobem musíme i my upřeně hledět na plátno, které máme právě teď před sebou... a prohlédnout je.

Hledat duši znamená začít tam, kde jsem. Začít u svých současných starostí, obav, radostí i lásek, u všech svých myšlenek, zmatků a morálních ponaučení z toho plynoucích a dovolit, aby mě všechno tohle dovedlo do světa tajemství, do světa Božího. Job ve známém biblickém příběhu prošel utrpením, které nesneslo srovnání s utrpením nikoho z ostatních, a musel se odvrátit od zaběhnuté moudrosti, která ho vedla k obviňování druhých, sebe samého i Boha. Nakonec mu bylo navraceno vše, co ztratil, protože dokázal přijmout tajemství toho všeho a podvolit se mu. Námořník se musí naučit řídit loď za každého větru a bouře, do nichž ho osud zavede, a mít z toho radost a žasnout nad tím. Matka se musí naučit reagovat na nekonečné potřeby svých dětí, které se s přibývajícím věkem stále mění. Musí se naučit nejenom zvládat neustálé fyzické, psychické, emocionální i spirituální nároky dětí, ale také umění každý den žasnout nad zázrakem, který se před ní odehrává. Moderátor rozhlasového pořadu se musí naučit vypořádat s nejrůznějšími lidmi, kteří mu do rádia volají – někteří jsou milí, jiní nepříjemní –, a musí žasnout nad spleťostí toho všeho. Tohle je cesta duše. To je to, co Gabrielle dokázala nasbírat za léta svého nesmírného neštěstí. To je to, co Marie právě teď začíná sbírat ve svém žalu.

Místo zvané duše je tu pro nás. Duše nás neustále pozoruje, neustále shromažďuje světlo, neustále nabourává povrchnost našeho každodenního života i myšlenek. Můžeme se dostat k medu, onomu světlu, pokud budeme pozorní a najdeme si čas na rozjímání.

